అనాథబాలుడు

నేను గదిలోకి వెళ్ళాను. గదిలోనుంచి పారిపోవాలనిపించింది. బడిలోనుంచి పారిపోవాలనిపించింది ఎక్కడికి? ఎవ్వరూ కనిపించని చోటుకి, ఎవ్వరికీ కనపడని చోటుకి పారిపోవాలనిపించింది. మా అమ్మే వుంటే ఆమెను కావిలించుకుని యేడ్చేవాణ్ని. మొన్న వాళ్ళబ్బాయికి ఏడుపువస్తే వాళ్ళ అమ్మ ఒళ్ళోకి తలదూర్చి, చీరె తడిసేదాకా యేడవలా? అట్లా ఏడ్చేవాణ్ని. నాకు అమ్మలేదు యెవరికి చెప్పుకొని ఏడ్వను?

అంతలో నాతో ఆ బళ్ళో చదువుకునే పిల్లలు, రాముడూ, భీముడూ వచ్చారు. 'ఎందుకురా దొరగారు అడిగితే చెప్పలేదు' అన్నాడు రాముడు. 'దొరగారికే ఎదురు తిరిగావు. ఇక్కడనుంచి వెళ్ళగొడితే తిండి లేక మాడిచస్తావు' అన్నాడు భీముడు, 'పోలీసువాళ్ళు బొక్కలోకి తోస్తారు' అన్నాడు రాముడు.

నేను అట్లాగే నుంచున్నాను. నేను చేసినపని తప్పే నేమో! ఎందుకు చేశానో నాకే తెలియదు. దొరగారు అడిగిందానికి జవాబు చెపితే ఏంపోయింది! ఎన్నిసార్లు వారు అడగలేదు! ఎన్నిసార్లు నేను చెప్పలేదు. కాని ఈ సారి నాకెందుకో జవాబు చెప్పబుద్ధి పుట్టలేదు. దొరగారికి కోపం వచ్చి దండే వస్తుంది మరి!

జరిగిన సంగతంతా ఒక్కసారి జ్ఞాపకానికి వచ్చింది నాకు. ఆపుకుందామనుకున్నా ఆగకుండా కళ్ళవెంట నీళ్ళు కారుతున్నాయి. యీ లోకంలో అనేకమంది పిల్లలున్నారు. వాళ్ళకులేని కష్టం నాకెందుకువచ్చింది! యీ బళ్ళో నాకు మల్లే తల్లీతండ్రీ లేనివాళ్ళు అనేకమంది చదుకుంటు న్నారు. వాళ్ళెవరూ నాకుమల్లే యాతనపడుతున్నవాళ్ళులేరు. వాళ్ళు నవ్వుతూ కేకలు పెడుతూ ఆడుకుంటూనే వుంటారు. నాకు మాత్రం ఆడుకోబుద్ధి అవదు. వాళ్ళతో కలసి వుండబుద్ధి అవదు కూడాను.

నేను ఒక పల్లెటూళ్ళో పుట్టాను. అమ్మా, అయ్యా తప్ప నాకు తెలిసినంతవరకు, మాకు చుట్టాలెవ్వరూ ఆ వూళ్ళోలేరు. మా అయ్య ఎక్కడినుంచో బతకటానికి ఆ ఊరు వచ్చాడట. మా అయ్య కూలి చేసుకుంటూ వుండేవాడు. ఎక్కువగా రాళ్ళుకొట్టే పనికి వెళ్ళేవాడు. ఆ రాళ్ళు కొట్టే పనిమీద ఒకమేస్త్రీ వుండేవాడు. ఆ మేస్త్రీ అప్పుడప్పుడూ మా ఇంటికి వచ్చిపోయేవాడు. ఆయనకు మాఅమ్మ అంటే ఎక్కువ ఇష్టం. ఇల్లు జరుగనప్పుడు ఆయన డబ్బుకూడా యిస్తూ వుండేవాడు. ఆ మేస్త్రీ మా యింటికి రావటం మా అయ్యకు గిట్టేదికాదు.

ఒక రోజు ఆ మేస్త్రీ ఆయన మా ఇంటికి వచ్చాడు. మా అమ్మా ఆయనా చాలాసేపు మాట్లాడుకుంటూ కూర్చున్నారు. అవ్వాళ ఏం జరిగిందో ఏమో, మా అమ్మ ఏడుస్తూ ఆయనకు ఏమేమో చెప్పింది. ఆయన మా మా అమ్మను ఓదార్చాడు. వెళ్ళేటప్పుడు కొద్దిగా డబ్బిచ్చి వెళ్ళాడు. ఆ రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు మా అయ్య ఇంటికి వచ్చాడు. అది మామూలే. అట్టావచ్చి అమ్మతో కజ్జాపెట్టుకొని కొడుతూ వుండటంకూడా మామూలే.

వచ్చి రావటంతోనే, "వాడు వచ్చాడటే ఇక్కడికి?" అని అడిగాడు.

అయ్య ఎవర్ని గురించి అడుగుతున్నాడో అమ్మకు తెలుసు. "వచ్చాడు" అంది అమ్మ.

"వాడితో ఏమేమి చెప్పావ్?" అని అడిగాడు అయ్య.

"చెప్పటానికి ఏముంది? నీకోసమే వచ్చాడు. నిన్నడిగాడు. లేడన్నాను, వెళ్ళిపోయాడు" అంది అమ్మ.

"అబద్ధాలు ఆడతావటే నాతో? నిన్ను కట్టుకుంది వాడా, నేనా?" అని మీదపడి కొట్టాడు. అమ్మని గొంతు పట్టుకుని నులిమాడు. అమ్మ మొక్కుబండంమీద అట్లాగే ఒరిగింది. చూరులోవున్న కొడవలి లాక్కుని "ఇవ్వాళ వాడిపని తేలుస్తా" అని బయటకు వెళ్ళిపోయాడు ఆయన.

నేను అమ్మమీదపడి ఏడ్చాను. "అమ్మా, అమ్మా" అని పిలిచాను. ఇంకెక్కడి అమ్మ? అమ్మ నన్ను విడిచిపెట్టి వెళ్ళిపోయింది.

నా ఏడుపులకు ఇంటి చుట్టుపక్కలవాళ్ళు పోగయారు. అమ్మని చూశారు. అయ్యని నానా బండబూతులూ కూశారు.

తెల్లవారి మా ఇంటికి పోలీసులు వచ్చారు. మా అయ్య ఆ రాత్రే మేస్త్రీనికూడా చంపి ఎక్కడికో పరారయి పోయాడని పొరుగువాళ్ళు వాళ్ళల్లో వాళ్ళు చెప్పుకుంటే విన్నాను. మా ఝల్లు సోదాచేసి పోలీసులు వెళ్ళిపోయారు. నా సంగతి ఆలోచించినవాళ్ళు లేరు. నే నేం చెయ్యాలి? ఒక పొరుగమ్మ నన్నుచూచి జాలిపడి వాళ్ళయింటికి తీసుకువెళ్ళి నాలుగు మెతుకులు పెట్టింది. నాలుగురోజులు ఆ అమ్మ ఇంటోనే తిని, అక్కడే పడుకున్నాను. నాలుగోరోజు సాయంకాలం వూరికి మైలుదూరంలో వున్న బావిలో మా అయ్య శవం దొరికిందని తెలిసింది. కొందరు పెళ్ళాన్నిచంపి, మేస్త్రీనిచంపి, పోలీసులకు భయపడి బావిలోపడి చచ్చిపోయాడని అన్నారు; మరి కొంతమంది పోలీసులనుచూచి పారిపోతూంటే వాళ్ళే కాల్చి చంపి తమమీదకు రాకుండా బావిలో పడేశారని అన్నారు.

నన్నుచూచి జాలిపడిన ఆ అమ్మకు నేను తప్పనిసరి అయ్యాను. ఆ అమ్మకు అయిదుగురు సంతానం. అందులో ఒక పిల్లవాడికి నాకూపడేది కాదు. నన్ను ఎప్పుడూ ఏదో ఒకటి అంటూ వుండేవాడు, మా అమ్మని గురించి నీచపు మాటలు అనేవాడు కొద్దిరోజులు ఏమన్నా నేను మెదల కుండా వూరుకునేవాణ్ని. కాని ఒకరోజు ఎదురుతిరిగాను. ఇద్దరం కొట్టు కున్నాం. నాకే ఎక్కువ దెబ్బలు తగిలినై. వాడు మాత్రం ఏడుస్తూవెళ్ళి వాళ్ళ అమ్మకు చెప్పుకున్నాడు. అమ్మకు కోపం వచ్చింది. "తేరగా తిని కొవ్వి కొడతావట్రా నా కొడుకుని" అని నన్ను చితకకొట్టింది. నేను ఎవ్వరితో చెప్పుకోను? అతనికి అమ్మవుంది- చెప్పుకున్నాడు. వాళ్ళమ్మ కొడుకుని కొట్టాననే కోపంకొద్దీ నన్ను చితకకొట్టింది. నేను ఎవరితో చెప్పుకోను? నాకు అమ్మలేదు.

నాకు ఆ ఇంట్లోనుంచి పారిపోవాలనిపించింది. రెండు రోజులు కాలవకట్టలూ, గుట్టలూ, చేలూ పట్టుకొని తిరిగాను. అయ్య పడిచచ్చిపోయిన బావిదగ్గరకు వెళ్ళాను. దానిగట్టుమీద కూర్చున్నాను. లోపలకు తొంగి చూశాను. భయం వేసింది. ఆ రాత్రి చీకటిపడి ఇంటికి వెళ్ళాను.

గడపలోనే ఆ యమ్మ కనిపించింది. యెముకలు విరిగినయ్యే అనుకున్నాను. కాని ఆయమ్మ ఏమీ జరగనట్టుగానే, "పాతకుండలో నీళ్ళు కాగివున్నాయి. తోడుకుని పోసుకురా అన్నం తిందువుగాని" అంది.

నా చెవులను నేనే నమ్మలేనంత విచిత్రంగా ఆమెను చూశాను.

"అట్లా చూస్తావెం? వెళ్ళు!" అంది.

ఆరోజునుంచి ఆయమ్మ నన్ను ఒక్కమాటఅనలేదు. మా పోట్లాటల్లో కొడుకునే మందలించేదికాని, నన్నేమీ అనేదికాదు. ఏమంటే ఏం చేసు కుంటానో-అని డుడుకుపడ్డట్టు వుంది. ఈ పాపానికి నేనెందుకు వడి గట్టాలి- అని అనుకున్నట్టుంది. మరునాడు ఈ మాటలే పొరుగింటి ఆవిడతో చెపుతుంటే నేను విన్నాను. కోపం వచ్చినప్పుడు తడి తగిలించినా ఆయమ్మ మంచిదే. మంచిది కాకపోతే అసలు నావంటి వాణ్ణి ఎందుకు దగ్గరకు జేరుస్తుంది? ఊళ్ళో ఎవ్వరికి పట్టంది తా నెందుకు పట్టించి కుంటుంది?

కాని, నన్నేం చెయ్యాలా- అనే విషయం ఆమెను ఎప్పుడూ పీడిస్తూనే వుండేది.

ఆయమ్మకు ఒక చుట్టం వుంది. ఆమె పట్టణంలో వంతులమ్మపని చేస్తూవుంది. అవ్వాళ ఆమె వచ్చింది. ఆబిడా ఆయమ్మా ఏం మాట్లాడు కున్నారో!

"రేపు పట్టణం వెళ్దాం వస్తావా, అబ్బాయి?" అని అడిగిందా వంతులమ్మ.

"వస్తాను" అన్నాను. ఎక్కడైతే నాకేం? ఇక్కడ నాకు వున్నదేమిటి; అక్కడ లేనిదేమిటి?

"అక్కడ బళ్ళో జేరిపిస్తాను. చదువుకుందువుగాని" అన్నది.

తల్లీ తండ్రీ లేనివాళ్ళకి– అంటే దిక్కులేని వాళ్ళకి ఆ పట్టణంలో బడివుందనీ, వారు అక్కడే అన్నంపెట్టి చదువు చెపుతారనీ చెప్పింది. అయితే ముందుకొద్దిగా డబ్బుకట్టాలని చెప్పింది. ఒక యాభై రూపాయిలు ఆయమ్మ ఇస్తే, తనొక ఏభైరూపాయలు ఇచ్చి ఆబళ్ళో చేర్పిస్తానన్నది. తరువాత చదువుకున్నన్ని రోజులూ అన్నానికి బట్టకిగాని, చదువుకుగానీ ఏమీ కట్టవలసిన పనిలేదనీ, అన్నీ వాళ్ళే చూచుకుంటారనీ చెప్పింది.

ఎక్కడ తెచ్చిందో ఆ యమ్మ ఏభై రూపాయిలు తెచ్చి ఆమె చేతుల్లో పోసింది. మరునాడు మే మిద్దరం పట్టణానికి బయలుదేరాం. ఆయమ్మకు, పాపం, నన్ను విడిచి పెట్టటం కష్టం అయింది. కళ్ళవెంట నీళ్ళు పెట్టుకుంది.

మేము ఆ రాత్రంతా రైల్లో ప్రయాణం చేశాము. తెల్లవారి పది గంటలకు పెద్ద స్టేషన్లో దిగాం. నేను అంతకుముందు రైలు ప్రయాణం చేసినవాణ్ణికాదు. ఇంత పెద్ద భవంతి ఇంతమంది మనుష్యుల్ని చూచినవాణ్ణి కాదు. నాకంతా గమ్మత్తుగా, గందరగోళంగా వుంది.

నన్ను తీసుకువచ్చిన పంతులమ్మ గేట్లో వున్నాయనకు టిక్కెట్టు ఇచ్చింది. "ఇక్కడే నుంచో అబ్బాయ్, ఇప్పుడే వస్తాను" అని చెప్పి బయటకు వెళ్ళింది. నేను అక్కడే నుంచున్నాను.

జనం తుకిడీలుతుకిడీలుగా వస్తున్నారు. వెళ్తున్నారు. పక్కన మంచి బొమ్మలున్న బుక్కులు అమ్మే కొట్టువుంది. ఎదురుగావున్న రోడ్డుమీద కారులూ, ట్రాములూ గోలచేసుకుంటూ వెళుతున్నాయి. వాటిపేర్లు నాకు అప్పుడు తెలియవు. తరువాత తరువాత తెలిసింది. అప్పుడు మాత్రం నా కళ్ళను నేనే నమ్మలేకుండా చూస్తూ నుంచున్నాను. అట్లా ఎంతసేపు నుంచున్నానో

ఏమో! గబుక్కున నన్నక్కడ నుంచోబెట్టి వెళ్ళిన పంతులమ్మ జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఆవిడ రాలేదు. ఎంతసేపు నిలబడిచూసినా రాలేదు. కడుపు కొరకొరమంటూ వుంది. రైలెక్కింతర్వాత ఇంతవరకూ నోట్లోకి ఒక్క మెతుకయినా వెళ్ళలేదు. ఆమె ఏదో కొనుక్కుతింది; నాకు మాత్రం పెట్టలేదు.

నాకు ఏడుపువచ్చింది. బిగ్గరగా ఏడ్చాను. నా ఏడుపుకి నాకే సిగ్గువేసింది. కాని ఏడుపు ఆపలేకపోయాను. చుట్టుపక్కల నిలబడ్డ వాళ్ళంతా నన్నే చూస్తూ నిలబడ్డారు. ఎవరన్నా దయతలచి పలకరిస్తారేమో అనుకున్నాను. ఎవ్వరూ పలకరించలేదు. కాసేపు నిలబడి చూసేవారు! ఎవ్వరి దారిన వాళ్ళు వెళ్ళేవారు. గేట్లోవుండి టికెట్టు తీసుకుంటున్న మనిషి, "పో ఇక్కడనుంచి" అని గదమాయించి రెక్క పట్టుకొని ఈడ్చుకువెళ్ళి, రోడ్డుమీదకు తోశాడు. ఎక్కడికి వెళ్ళేటట్టు? ఎటు వెళ్ళేటట్టూ? రోడ్డెమ్మటే నెమ్మదిగా నడిచాను. పంతులమ్మ యెక్కడన్నా కనిపిస్తుందేమోనని అటూ ఇటూ చూస్తూ నడిచాను. ఇంతమందిని ఏ నాడూ చూసి వుండకపోవటం మూలాన, నాకళ్ళకి మొగవాళ్ళంతా ఒకే మాదిరిగాను, ఆడవాళ్ళంతా ఒకే మాదిరిగాను కనుపించారు. రోడ్డుకి అవతల పక్క ఒక ఆడ మనిషి కనుపించింది. పంతులమ్మ అనుకున్నాను. ఆ మనిషి చీదరించుకుని, తిడుతూ, నన్ను నెట్టివేసింది. "మురికిచచ్చినాడా, కళ్ళు కనపట్టం లేదట్రా" అని చెంపపగిలేటట్టు కొట్టింది. ఆమె పంతులమ్మ కాదు, ఎవ్వరో! నా కళ్ళు తిరిగినై. చెంపమీద చెయ్యి పెట్టుకొని గోడకు జేరగిలబడి నిలబడ్డాను. ఆమె వెళ్ళిపోయింది.

అప్పుడు నాకు తట్టింది, పంతులమ్మ మోసంచేసి వెళ్ళిపోయిందని. నన్నెక్కడో జేర్పించి చదువు చెప్పిస్తానని చెప్పి అయమ్మ దగ్గర డబ్బు తీసుకొని, నన్ను విరగడ చేసుకొని వెళ్ళిపోయింది. పంతులమ్మ ఎవ్వరో నాకు తెలియదు. ఎక్కడవుంటుందో అసలే తెలియదు. ఏం చెయ్యను? కాళ్లు యెక్కడకు తీసుకువెళితే అక్కడికి నడిచాను.

పొద్దుగూక వచ్చింది. పొద్దున్నుంచీ పంపుల్లో నీళ్ళు తప్ప కడుపులోకి యేమీ వెళ్ళలేదు. ఆకలి మండుతోంది. కాళ్ళు తప్పకాళ్ళయినై.

పక్కనే ఒక అమ్మి అన్నం పొట్లాలు కట్టి అమ్ముతావుంది.పొట్లం అణా, ఎక్కడిది? "బాబూ! ఆకలి, ఒకపైసా యివ్వండి" అని యిద్దరు ముగ్గురు పెద్ద మనుష్యులను అడిగాను, ఇవ్వలేదు. దగ్గరగా బస్సు ఆగింది. జనం త్రొక్కిసలాడుతూ యెక్కుతున్నారు. ఆ జనంలో యెవ్వరో ఒకరు యివ్వకపోతారా-అని అక్కడకు వెళ్ళాను. ఒకరిద్దర్ని అడిగాను. అంటే అడుక్కుతినడం మొదలు పెట్టానన్నమాట, ఎవ్వరూ దయతలచలేదు.నాకు దగ్గరలో బస్సు ఎక్కటానికి ఒక పెద్దమనిషి లాంకోటు వేసుకొని నిలబడి వున్నాడు. అయన లాంకోటు జేబులోనుంచి రూపాయి కాగితం పైకి కనుపిస్తావుంది.ఏంచేస్తున్నానో తెలియకుండా ఆ జేబులోకి చెయ్యి పోనిచ్చాను. నన్ను పట్టుకున్నాడు. అక్కడ వున్న వాళ్ళంతా తలొకదెబ్బ వేశారు- "దొంగ ముండా కొడకా!" అన్నారు. దగ్గరవున్న పోలీసుని పిలిచి అతడికి అప్పగించారు.

ఆ రాత్రి నేను పోలీస్ స్టేషన్‌లోనే వున్నాను. తెల్లవారి నన్ను గదిలోనుంచి బయటకుతీసి, పెద్దపోలీసు దగ్గరకు తీసుకువచ్చి నిలబెట్టారు. అక్కడ ఒక దొర వున్నాడు. ఆ దొరకు కొద్దిగా తెలుగు వచ్చు.

"వీడేనా?" అని అడిగాడు.

"అవును, ఈ పిల్లవాడే" అని జవాబు చెప్పాడు పెద్ద పోలీసు.

నన్ను గురించి అంతకుముందే మాట్లాడుకున్నట్లున్నారు, నన్ను తన బడికి తీసుకువెళ్ళాడు దొర.

ఆ బడి పట్టణానికి దూరంగా కొండలమధ్య వుంది. ఒక మైలు దూరంలో చిన్న వూరు వుంది. ఆ వూరునుంచి చదువుకోటానికి పిల్లలు వస్తుంటారు. నా వంటిపిల్లలు పదిమంది అక్కడే తిని అక్కడే చదువుకుంటూ వున్నారు.

ఆ బడికి నన్ను తీసుకొని వెళ్ళిన దొరే పెద్ద. ఇంకా చిన్నదొరలు ముగ్గురున్నారు. వాళ్ళంతా కలిసి ఈ బడిని నడుపుతున్నారు.

పెద్దదొర పట్టణాన్నుంచి గొప్ప గొప్ప వాళ్ళందర్నీ తీసుకవచ్చి బడిని చూపిస్తూ వుండేవాడు. అప్పుడు దిక్కులేక అక్కడే తిని చదువు కుంటున్న మమ్మల్ని పిలిచి, మా సంగతులన్నీ చెప్పమనేవాడు. నేను మా అమ్మసంగతి చెప్పేటప్పుడు, "ఆమె చెడుగా జీవించేదిలెండి" అనేవాడు పెద్దదొర. నాకు మనస్సులో చాలా కష్టంవేసేది. కష్టంవేస్తే మాత్రం చేసే దేముంది? అట్లాగే నా సంగతంతా వారికి చెప్పేవాణ్ణి. "వీరే గనక నన్ను దయతలచి తీసుకురాకపోతే దొంగతనాలు అలవాటై ఈ పాటికి ఏ జైల్లోనే వుండేవాణ్ణి" అని చెప్పేవాణ్ణి. నేను బస్సు ఎక్కి ఆయన జేబులోనుంచి రూపాయి కాగితం ఏ విధంగా దొంగిలించానో చెప్పేవరకూ దొర నన్ను విడిచి పెట్టేవాడు కాదు. మా సంగతులన్నీ చెప్పిన తరువాత "ఇటువంటి వాళ్ళ ప్రవర్తనను మార్చి మంచి వాళ్ళను చెయ్యటానికే ఈ బడి పెట్టాం. లేకపోతే వీళ్ళంతా దొంగలూ తాగుబోతులూ; జూదర్లూ అయ్యేవారు" అని చెప్పేవాడు పెద్దదొర. గొప్పవాళ్ళంతా వాళ్ళకు తోచినట్లు చందాలిచ్చి వెళ్తుండేవాళ్ళు.

ఈ మాదిరిగా నా సంగతి చెప్పుకోవలసి వచ్చినప్పుడల్లా కష్టం వేసేది. "మా అమ్మచెడ్డది, చెడుగా బతికేది" అని చెప్పవలసివచ్చినప్పు డల్లా కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగేవి. నేను చేసిన దొంగతనాన్ని గురించి చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడల్లా గొంతులో ఏదో పట్టుకున్నట్టు అయ్యేది.

కాని మా యాతన పెద్దదొర గుర్తించేవాడుకాదు. ఆయనకు మేము యెంత చెడువాళ్ళమో, మా అమ్మలూ అయ్యలూ యెంత చెడువాళ్ళో చెబితేగాని తృప్తిగా వుండేది కాదు. అట్లా చెబితేగాని తను యెంత మంచి పని చేస్తున్నదీ వచ్చిన గొప్పవాళ్ళకి నచ్చదని ఆయన నమ్మకం. నిజమే కావచ్చు. కాని మా సంగతి? మేము లెక్కలోని వాళ్ళం కాము. మాకంటే మమ్మల్ని బతికించడానికి పోగయ్యే చందాలు గొప్పవి ఆయనకి. ఏ గొప్ప వాడు వచ్చినా, ఆ గొప్పవాని ముందు మేము మా సిగ్గును పరచవలసిందే. నేను 'మా అమ్మ చెడుది' అని చెప్పవలసిందే.

అలా చెప్పి "ఆ రోజంతా ఏడుస్తూనే వుండేవాణ్ణి." వారం పది

రోజులు నిద్రపట్టేది కాదు. అన్నం సయించేదికాదు. కన్నుమూస్తే అమ్మ కనుపించేది. కళ్ళవెంట నీళ్ళు కారుస్తూ ఎదురుగా నిలబడేది. "నన్ను అమ్ముకొని బ్రతుకుతున్నావా!" అని అడిగినట్లుండేది. అప్పుడు ఈ బతుకు బతికినదానికంటే చస్తే వచ్చే ఇబ్బంది ఏమిటి-అని అనిపించేది నాకు. బతకటానికి "మా అమ్మ చెడ్డది. చెడు జీవితం జీవించింది" అని చెప్పుకోటానికి జంకని నేను, పెద్దవాణ్నయితే చెయ్యని పని అనేది యేముంటుంది? అట్లా దొర్లిపోయినయి రోజులు.

ఇవ్వాళ పొద్దున్న ఎవ్వరో గొప్పవాళ్ళు వస్తారని తెలిసింది. బడంతా శుభ్రం చేశారు. పిల్లలందరూ స్నానం చేసి, ఉతికిన బట్టలు కట్టుకొని పదిగంటలకల్లా బడిహాల్లో హాజరు కావలసిందని చెప్పారు. ప్రతిరోజూ మేము స్నానం చేస్తే చేసేవాళ్ళం, లేకపోతే లేదు. మాకు రెండుజతల బట్టలు వుండేవి. ఒకటి కట్టుకొని ఒకటి ఉతుక్కుంటూ వుండేవాళ్ళం. చిరిగితే మేమే అతుకులు వేసి కుట్టుకునేవాళ్ళం. ఎవ్వరో గొప్పవాళ్ళు బడిని చూట్టానికి వచ్చినప్పుడు తప్ప మా సంగతి ఎవ్వరూ పట్టించుకునే వాళ్ళు కారు. ఎవరైనా వచ్చినప్పుడు మాత్రం అంతా సందడే.

పదిగంటలకల్లా మేము హాల్లోకి జేరాం మేము జేరిన కొద్ది సేపటికే దొరలూ, బడిని చూట్టానికి వచ్చిన గొప్పవాళ్ళూ వచ్చారు. వాళ్ళల్లో ఒక్క ఆడమనిషికూడా వుంది. బడి సంగతులూ, బడి దిక్కులేని వాళ్ళపట్ల చేస్తున్నపనీ చెప్పి మమ్మల్ని దగ్గరకు పిలిచాడు పెద్దదొర! నా కాళ్ళు వణికినై.

"వీళ్ళందరూ దిక్కులేనివాళ్ళే; చెడు జీవితాలకు అలవాటు పడ్డ వాళ్ళే. తాముచేస్తున్న నేరాలకు వాళ్ళను పోలీసు వాళ్ళు పట్టుకుంటే మేము తీసుకువచ్చి చదువు చెప్తున్నాం. వీళ్ళ జీవితాలు ఇప్పుడు పూర్తిగా మారిపోయినై. ఇక్కడ జేరకముందు వాళ్ళజీవితాలు ఎట్లా వుండేవో వాళ్ళే చెపుతారు, వినండి" అన్నాడు పెద్దదొర.

గొప్పవాళ్ళంతా చెవులు రిక్కించి వింటున్నారు. నేను ఆడమనిషి వంక చూశాను. ఆమె చీరె సర్దుకొని కూచుంది—మా చెడుబతుకులు వింటానికి. ఒక్కొక్కరూ చెపుతున్నారు. మధ్యమధ్య 'అయ్యో' 'పాపం', అని అంటూ వున్నారు గొప్పవాళ్ళు నావంతు వచ్చింది.

"ఈ పిల్లవాడి బ్రతుకు మీరు వినదగింది. చెప్పు" అన్నాడు పెద్ద దొర.

నేను మెదలకుండా నుంచున్నాను.

"చెప్పు అబ్బాయ్" అంది ఆడమనిషి.

"తన జీవితం తలచుకుంటేనే ఏడుపు వస్తున్నట్టుంది, పాపం.... చూశారా, ఎట్లా కళ్ళవెంట నీళ్ళు పెట్టుకుంటున్నాడో!" అన్నారు ఒకరు.

"ఈ పిల్లవాని తల్లి చెడ్డది. తండ్రి చెడ్డవాడు. బ్రతికి నన్నాళ్ళూ చెడుగా బ్రతికి చచ్చిపోయారు. ఈ పిల్లవాడు కూడా తల్లిదండ్రులకు మల్లే చెడుగా బ్రతకటం మొదలుపెట్టాడు. మేము రక్షించి తీసుకున్నాం" అన్నాడు పెద్దదొర.

"పాపం" అన్నారు అంతా.

"చెప్పబ్బాయి నీసంగతి" అంది ఆడమనిషి.

"నేను చెప్పను" అన్నాను.

"ఊ! చెప్పు" అన్నాడు పెద్దదొర.

"నేను చెప్పను" అన్నాను. వీళ్ళ అమ్మల సంగతి, వీళ్ళ అయ్యల సంగతి వీళ్ళెందుకు చెప్పుకోరు, అనుకున్నాను. చెప్పుకుంటే బాగుండును అనిపించింది. వినాలనిపించింది.

ఆ ఆడమనిషి నన్ను దగ్గరకుతీసి, "చెప్పు అబ్బాయి" అన్నది. నాకు ఆవిడచేతులు చల్లగా తగిలినై. మా అమ్మ జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఇక అక్కడ నిలవలేకపోయాను. పెల్లుబికి వస్తున్న ఏడుపును బిగపట్టుకొని గదిలోకి పరిగెత్తాను.

గదిలోకి వచ్చిన పిల్లలు వెళ్ళిపోయారు. ఇక నేనే ఆ గదిలో ఉన్నది. పిల్లలు చెప్పినమాట నిజమే! ఇక పెద్దదొర నన్నీబడిలో వుండనివ్వడు. నేను బజారు కెక్కవలసిందే. ఎక్కుతాను, తప్పేది యేముంది! అడుక్కుతినవలసిందే. తింటాను, తప్పేది యేముంది? జేబులు కొట్టవలసిందే; కొడతాను, తప్పేది ఏముంది? అప్పుడు నాకు తెలిసివచ్చింది—మా అయ్యలో యేమన్నా చెడూ మా అమ్మల్లో ఏమన్నా చెడూ వుంటే దానికి కారణం యెవ్వరో! కారణం వీళ్ళే—ఇటువంటివాళ్ళే.